

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efterretninger

om

Aarhuus Cathedralskole

i Skoleaaret 1841—42.

Udgivne

som Indbydelsesskrift til den offentlige
Cramen i September 1842,

ved

H. H. Blache,
Skolens Rector.

Trykt i Aarhuus Stiftsbogtrykferie.

S Skoleaaret 1840—41 var, som i de ifjor udgivne Skole-esterretninger er angivet, Disciplenes Antal i Aarhuus Cathedralskole 67. Da een kort for Hovedexamen i September 1841 udmeldtes, for at søge privat Dimission, var Anstallet ved Skoleaarets Ende 66. Af disse blevne nedenstaende 7 efter udholdt Examen Artium optagne som academiske Borgere og erholdt de vedfsiede Hovedcharacterer. I henhold til de foregaaende Aars Programmer anføres de ogsaa her under fortlobende Numere, der begynde med Aaret 1805.

178. Fred. Chr. Pet. Gottlieb Koch,*) Son af
Proprietair Koch til Østergaard Laudabilis.

* Dette unge Menneske, som Naturen havde skænket de herligste Håndsgaver, og saavel ved disse som ved sin Beskedenhed og sin barnligfromme Characteer var sine Forældres og Læreres Glæde, og gav dem Ret til de skjønneste Forhaabninger, havde i sine sidste Skoleaar haaret paa et sygeligt Legeme, der ei kunde holde Skridt med Udviklingen af den aandelig Kraft. Af det sidste Jar kunde han endog neppe den halve Tid deeltage i Undervisningen. Nylig opkommen efter et langvarigt Angreb af Sygdommen, afgik han til Universitetet, og udholdt Examen artium med det nedenfor anførte Udfald. Det syntes nu, som om den fast udstukte Livskraft igjen vaaguede; men det var kun den sidste Opblussen af den snart hændende Flamme. Efter et Par Maaneders Ophold ved Universitetet vendte han syg tilbage til sit Hjem, hvor han efter kort Tids Forlosp til sine Forældres store Sorg hensov i Osden 17^½ Jar gl. Med inderlig Bedrovelse modtoge hans Lærere og Venner Budskabet om den begavede Englings tidlige Bortgang.

179. Axel Rosensørn, Son af Stiftamtmand Rosensørn. Laudabilis,
180. Thyrie Peter Albertus Boggild, Son af forhenværende Toldbetjent Boggild. Laudabilis.
181. Malte Jac. Pet. Neergaard Engelsted, Son af Cancelliraad Engelsted her i Byen Laudabilis.
182. Jøh. Frederik Langballe, Son af Møller Langballe i Grundfør Laudabilis.
183. Niels Juel, Son af Obersil. v. Juel i København Haud ill.
184. Carl Sophus M. Neergaard Engelsted, Broder til No. 181. Haud ill.

De dem tildeleste specielle Charakterer vare følgende:

	Q	Antf.	Latin.	Grec.	Hebræif.	Religion.	Geographie.	Historie.	Kritikometri.	Geometrie.	Egypt.	Fransf.
Koch.	L.	L+	H.	L+	L+	L+	L+	L.	L.	L+	L+	L+
Rosensørn.	L.	L.	H.	H.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L+	L.
Boggild.	L.	L.	H.	L.	L.	H.	L.	L.	L+	L.	L+	L.
M Engelsted	H.	H.	H.	L.	L.	L.	L.	H.	L.	L.	L.	L.
Langballe.	H.	L.	H.	L.	L.	H.	L+	L.	L.	L.	H.	L.
Juel.	L.	L.	N.	L.	L.	H.	H.	H.	H.	L.	L+	L.
C. Engelsted.	L.	H.	N.	H.	H.	H.	H.	H.	H.	H.	H.	L.

NB. L+ betegner her Laud. p. c.

Af det øvrige Antal udmeldtes ved Skoleaarets Besyndelse. P. C. Schou, en formedelst sine gode Anlæg sin Flid og sædelige Characteer af alle Lærerne ydset Discipel. Da hans Fader, Proprietair Schou til Østergaard i Norreherred, ved en tidlig Død var blevet ham børsvæt, vendte han efter Moderens Døse tilbage til Hjemmet, for som den

ældste Son at staae hende bi ved Gaardens Bestyrelse. Hans Bestemmelse er saaledes for Fremtiden Landvæsenet. Hans Lærere bevare ham stedse i kjær Erindring.

Bed det nye Skoleaars Begyndelse optoges 18 Disciple, og det hele Antal udgjorde saaledes i Aarets Aar 75, der vare fordeelte i Skolens 4 Classer som følger:

Fjerde Classe.

1. O. Rosenørn, Son af Stiftamtmand Rosenørn.
2. P. Funder, Son af Pastor Funder i Storring.
3. E. Knudsen, Son af forhenv. Conditor Knudsen.
4. M. C. Asmussen, Son of Pastor Asmussen i Them.
5. Chr. Nasmussen, Son af Regimentsdyrlæge Nasmussen her i Byen.
6. H. Nielsen, Son af Politieassistent, Procurator Nielsen her i Byen.
7. H. Fonss, Son af Capitainlieut. Fonss her i B.
8. G. Richardt, Son af Førgelobscasserer Richard her i Byen.
9. P. Naae, Son af Skibscapitain Naae her i Byen.
10. C. Thomsen, Pleieson af Brygger Thomsen h. i B.
11. J. Blichfeldt, Son af Justitsraad Blichfeldt i Skanderborg.
12. E. Jørgensen. Son af Maler Jørgensen h. i B.
13. L. Holm, Son af Proprietair Holm til Constantinsb.
14. J. S. Mollerup, Son af Pastor Mollerup i Harridslev.
15. C. Fjelstrup, Son af Justitsraad Fjelstrup til Sindbinggaard.
16. F. Worsaae, Son af afd. Institsr. Worsaae i Veile.
17. B. Blichfeldt, Broder til Nr. 11.
18. J. Hyphoff, Son af afd. Pastor Hyphoff i Lyngaae.
19. A. Kjerulff, Son af Deconom Kjerulff paa Kyholm.

Af disse Disciple ere de fire øverste anmeldte som Des
mittender til indeværende Aars Examens artium.

Tredie Classe.

1. S. B. Munch, Søn af afd. Pastor Munch i Beder.
2. Th. Friis, Søn af Pastor Friis i Hvirring.
3. O. J. Sadolin, Søn af Pastor Sadolin i Torrild.
4. J. J. Frich, Søn af Proprietair Frich t. Rosenlund.
5. H. Langballe, Søn af Møller Langballe i Grundfør.
6. Imm. Næe, Søn af Kjøbmand Næe her i Byen.
7. Chr. Secher, Søn af afdøde Proprietair Secher
her i Byen.
8. M. O. Asmussen, Søn af Møller Asmussen i
Vestermølle ved Skanderborg.
9. Chr. Freiesleben, Søn af Ritmester v. Freiesle:
ben her i Byen.
10. J. Fjelstrup, Broder til Nr. 15 i 4de Cl
11. L. C. Maßen, Søn af Skolelærer Maßen i Zeuthen.
12. M. Wittrup, Pleiesøn af Bisshop Valudan-Müller.
13. M. Muusmann, Søn af Toldbetjent Muusmann
her i Byen.
14. N. Warberg, Søn af Boghandler Warberg h. i B.
15. H. Fleischer, Søn af Justitsraad Fleischer h. i B.
16. J. Kjer, Søn af Pastor Kjer i Skjoldstrup.
17. H. Schytte, Søn af Ulterdegn og Skolelærer
Schytte her i Byen.
18. M. Siegumfeldt, Søn af Toldbetjent Siegums:
feldt i Ebeltoft.
19. A. Willemoes, Søn af Justitsraad Dr. Willemoes
her i Byen.

Anden Classe.

1. M. S. F. Winding, Søn af afdøde Pastor Win,
ding i Evede.
2. J. C. Steenberg, Søn af Pastor Steenberg i Viby.

3. N. Müller, Søn af Pastor Müller i Astrup.
4. F. A. G. Baggesen, Søn af Pastor Baggesen i Vibild.
5. Th. Germiin, Søn af Nitm. v. Germiin til Ausumgaard.
6. Th. Thygesen, Søn af afd. Pastor Thygesen i Hasle.
7. H. C. M. Brendstrup, Søn af Procurator Brendstrup her i Byen.
8. J. C. R. Lund, Søn af Skibscapitain Lund h. i B.
9. H. J. Otterstrøm, Søn af Bankcasserer, Cancellieraad Otterstrøm her i Byen.
10. P. Herschind, Søn af Consul Herschind her i B.
11. M. Lindhard, Søn af Institutbestyrer Lindhard her i Byen.
12. H. R. Hoff-Rosenkrone, Søn af afdøde Baron Hoff-Rosenkrone i Norge.
13. D. A. W. Jørgensen Søn af afdøde Bataillonskirurg Jørgensen.
14. C. F. Funder, Broder til Nr. 2 i 4de Cl.
15. N. G. Engelsted, Søn af Proprietair Engelsted til Nanhausgave.
16. J. G. M. Krarup, Søn af Proprietair Krarup til Haraldslund.
17. J. P. Th. Qvistgaard, Søn af Overauditeur Qvistgaard her i Byen.

Første Classe:

1. P. Jensen, Søn af afd. Gaardm. J. Jensen, Stedson af Gaardm. Kn. Christensen i Sabroe.
2. A. Ipsen, Søn af Toldcontrolleur Ipsen h. i B.
3. O. E. Ipsen, Broder til den Foregaaende.
4. J. C. Bursche,^{*)} Søn af Kjøbm. Bursche h. i B.

^{*)} Døgsaa dette velbegavede og sædelige Barn, en Datterson af Skolens forrige Rector, Prof. Stougaard, blev i denne Sommer bortreven ved en tidlig Død.

5. H. Tøtens, Søn af Justitsraad, Overcontrolleur
Tøtens her i Byen.
6. J. A. Severin, Søn af Major og Stadshaupt-
mand Severin her i Byen.
7. R. G. Nellemanu, Søn af Fuldmægtig Nellemann
her i Byen.
8. F. Meulengracht, Søn af afdøde Kjøbmand Meu-
lengracht her i Byen.
9. G. H. A. B. Poulsen, Søn af Fuldmægtig Pouls-
sen her i Byen.
10. H. E. B. Starcke, Søn af Kjøbm. Starcke h. i B.
11. E. Boggild, Søn af forhenværende Fuldmægtig
Boggild her i Byen.
12. P. C. Hollesen, Søn af Møller Hollesen i Rye.
13. P. W. Nellemann, Broder til Nr. 7.
14. Th. Assens, Søn af Pastor Assens i Marslev.
15. P. Tøtens, Broder til Nr. 5.
16. C. Lund, Broder til Nr. 8 i 2ben Cl.
17. N. P. Winding, Søn af afd. Kjøbmand Winding,
Stedson af Kjøbm. Leverkhuusen her i Byen.
18. Henr. Jønss, Broder til Nr. 7 i 4de Cl.
19. F. C. Bull,*) Søn af Toldinspekteur Bull h. i B.
20. H. F. H. Assens, Broder til Nr. 14.

I Henseende til Lærerpersonalet foregik i indeværende Skoleaar den Forandring, at Ritmester v. Freiesleben, der siden 1833 havde besørget den gymnastiske Undervisning, formedelst Forandring i Embedsstilling, og den deraf flyden-
de Forsøgelse af Arbeide, ønskede sig fra 1ste Juli entlediget fra sin Post herved Skolen, og at den Kongelige Direc-

*) Er nu formedelst Faderens Forslyttelse til en anden Em-
bedsstilling udmeldt af Skolen.

tion i Anledning heraf under 16de f. M. i hans Sted an-
tog Capitain v. Robertson til at besørge denne Undervis-
ning.

Ligeledes maa det her ansøres, at den Kongelige Di-
rection i Anledning af et Andragende fra Adjunct Røgind,
om i et Tidsrum af 3 Maaneder fra 1ste April at regne,
at blive despenseret fra sine Embedsforretninger, hvilken Tid
han ønskede i Hovedstaden at anvende til et videnskabeligt
Arbeide, under 19de Marts medealte ham saadan Tilladelse,
ligesom den og bevilligede, at Cand. Theol. C. Brix i hans
Fraværelse, dog uden Udgift for Skolekassen, maatte be-
sørge de ham tillagte Undervisningstimer. Den 1ste Juli
tiltrædte Adjunct Røgind igjen sine Embedsforretninger.

I det af mig ifjor udgivne Indbydelsesskrift findes
S. 36 nogle Bemærkninger om det Timeantal, som i Sko-
lerne anvendes til Undervisningen i Modersmalet, i
øverste Classe, sædvanlig kun to Timer om Ugen. Jeg har
der yttret, at dette Timeantal maae ansees for utilstrække-
ligt, naar saavel den theoretiske som practiske Undervisning
deri skal gives, og at der ingen Tid bliver tilovers, til
at gjøre de Unge bekjendte med Fædrelandets classiske Skrif-
benter, og veilede dem til deres frugtbringende Læsning.
Det var derfor mit Ønske, om muligt i øverste Classe at
faae et større Timeantal henlagt til denne Undervisning,
og efterat Sagen i en Lærerforsamling var blevet drøftet,
indgav jeg til den Kongelige Direction et motiveret For-
slag, der gik ud paa, at drr til de to Timer, der i øverste
Classe hidtil havde været anvendte til Modersmalet, end-
nu maatte føjes tvende, af hvilke den ene kunde tages fra
Geographien, i hvilket Fag Disciplene i Skolens 3 ne-
derste Classer synes at kunne bringes saavidt, at een ugent-

lig Times Repetition kunde være tilstrækkelig; den anden tilveiebringes derved, at een af de tre, til det hebraiske Sprog anviste Timer, henlagdes til Lovverdags Formiddag 12—1. Undervisningen i de herved vundne Timer onskede Adjunct Røgind og jeg saaledes at dele mellem os, at vi efter længere eller kortere Mellemrum aferledede med hinanden. For Disciplene vilde denne Undervisning ikke blive nogen ny Byrde, da saadanne Timer ingen Forberedelse trævede, men snarere kunde betragtes som en opmuntrende Recreation og fun den ene Formiddags Time Lovverdags Middag laae udenfor den sædvanlige Skoletid, hvorhos det dog maatte bemærkes, at dette fun gjaldt om øverste Classe, og fun om dem af dens Disciple, som læse Hebraiss.

Denne Indstilling blev af den Kongelig Direction ved Skrivelse af 16de October s. A. bifaldt, ligesom ogsaa nedenstaende Lectionstabell for det hele Skoleaar approberet.

De ugentlige Timer, 36 for hver Classe, have i Overensstemmelse hermed saaledes været fordeelte paa de enkelte Fag.

Lærefag.	IV Cl.	III Cl.	II Cl.	I Cl.	Σ Alt.
Dansk	4	2	3	3	12 Timer.
Latin.	5	8	8	9	30 —
Lat. Stil.	3	2	2	:	7 —
Græs.	4	5	4	:	13 —
Hebraist.	3	1	:	:	4 —
Religion.	4	3	2	2	11 —
Geographie.	1	2	2	2	7 —
Historie.	3	3	3	3	12 —
Arithmetik.	3	2	3	4	12 —
Geometrie.	2	2	:	:	4 —
Tydsl.	2	2	2	2	8 —
Franst.	3	2	2	1	8 —
Naturhistorie.	:	=	:	3	3 —
Skjønnskrivning.	:	2	3	4	9 —
Tegning.	:	:	2	3	5 —
Σ Alt.	37	36	36	36	145 —

Desuden har hver Discipel to Timer ugentlig i Gymnastik, samt, naar Unlæg ikke mangle, to Timer i Sang.

Disse Fag og Timer have været fordeelte mellem Lærerne paa følgende Maade:	
Nector: Latin i 4de og 3die Cl. samt Græst i 4de	22 Timer.
Overlærer Fleischer: Arithmetik og Geometri gjennem alle Classer og Naturhistorie	
i 1ste Classe	19 —
Adjunct Arnhen: Latin i 2den Cl., samt Græst i 3die og 2den Cl.	19 —
— Røgind: Historie og Geographie gennem hele Skolen, samt Dansk Literatur i 4de Classe	22 —
— Rabell: Dansk og Religion gjennem hele Skolen	21 —
— Knudsen: Hebraisk i 4de og 3die Cl., Latin i 1ste Classe, og Tysk gjennem hele Skolen	21 —
— Carst: Fransk gjennem hele Skolen .	8 —
Timelærer Høegh-Guldberg: Skjønskrivning og Tegning	14 —
Organist Rabell: Sang	4 —
Ritmester v. Freiesleben og efter dennes Afgang Capitain v. Robertson i Gymnastik	4 —

I det sidstforløbne Skoleaar ere i de forskjellige Classer følgende Pensla af Sprog og Videnslaber gjennemgaaede og læste:

Modersmalet.

I Cl. Hjorts danske Lærebog fra Begyndelsen til p. 44. Det Almindeligste af Wirths danske Grammatik.

- II Cl. Hjorts danske Læsebog p. 141—194 samt 575—594. Birchs danske Grammatik med dieterede Supplementer.
- III Cl. Det Meste af 3die Affnit af Holsts prosaiske Læsebog, samt forskjellige Stykker af Sammes større poetiske Læsebog.
- IV Cl. Adskillige Stykker i 2det 4de og det Meste af 5te Affnit i Holsts prosaiske Læsebog; Af den poetiske er hver Uge gjennemgaaet et passende Stykke.

Latin.

- I Cl. Nederste Afdeling: Borgens latinske Læsebog 1ste og 2det Affnit, samt 3die Affnit til 34te Stykke. Madvigs Grammatik, det Vigtigste af Formlæren. Øverste Afdeling: Borgens latinske Læsebog 1—5 Affnit, samt af 6te Affnit til 25de Stykke. Af Madvigs Grammatik det Vigtigste af Formlæren, og af Syntaxens 1ste Affnit de Regler, der ved Læsningen hyppigst finde Anwendung.
- II Cl. Cornelius Nepos 5 Biographier. Phædri Fabler 1—2 B. Af Madvigs Grammatik er læst det Vigtigste af Formlæren, samt Ordstillingslærrens 1ste Affnit tillige med Noget af 2det Affnit. De vigtigste Regler om Conjunction, samt om Conjunctions og Infinitivets Tider ere mundtlig bibragte Disciplene under Læsningen og Stiiløvelsen. Grammatikken er indøvet deels ved skriftlig Oversættelse fra Danskt til Latin, (2 Gange ugentlig) deels ved mundtlig Oversættelse af Borgens latinske Stiiløvelser.
- III Cl. Cæsar de bello gallico 7—8 Bog. Terentii Andria, Heaulontimorumenos og Phormio. Madvigs latinske Grammatik. Latin Stiiløvelse 2 Gange ugentlig.

- IV Cl. Ciceronis Disputationes Tusculanæ L. 1—3
 Sallustii Bellum catilinarium et jugurthinum.
 Ciceronis oratio pro Sex. Roscio Amerino.
 Virgilii Æneid. l. 1, 2, 4, 6. Til latinſk Stiil
 anvendtes 3 ugentlige Timer.

Græſt.

- II Cl. Nederste Afdeling: Langes Grammatik, det Rig-
 tigſte af Formlæren indtil Verberne paa μ . Lan-
 ges Lærebog 4 Bladé. Øverste Afdeling: Af
 Langes Lærebog 10 Bladé, og af Sammes Gram-
 matik Formlæren indtil første Tillsæg, med Undta-
 gelse af den episke Dialect og Reglerne om Ver-
 bernes Anomalie i Almindelighed. Af uregelmæſ-
 sige Verber ere kun de læste, som forekom under
 Læſningen.
- III Cl. 13 af Lucians Samtaler i de Dødes Rige og 6te
 Bog af Iliaden. Af Langes Grammatik hele
 Formlæren og det Meste af Ordförningslæren.
- IV Cl. Herodots Clio. Demosthenes's Tale mod Leptines.
 Platons Apologie og Erito. Homers Iliade 5te og
 6te B. Langes Grammatik, hvoraſ ſaavel Formlæ-
 ren som Syntaxis er gjennemgaaet.

Hebraisk.

- III Cl. Øverste Part. Lindbergs Grammatik § 1—21
 ſamt de regelmæſſige og Gutturalverbernes Con-
 jugation. Til Øvelſe i Oplæſningen ſamt Ind-
 øvelſe af det af Grammatiken Lærte ere de 4 første
 Capitler af Genesis anvendte.
- IV Cl. Øverste Part: Genesis med Undtagelſe af de Ca-
 pitler, der ikke ſordres til examen artium. Lind-
 bergs Grammatik. Nederſte Part: Samme Gram-
 matik og af Genesis de 12 første Capitler.

Neligion.

- I El. Valles Lærebog 5te og 6te Cap. Herslebs mindre Bibelhistorie, det ny Testamente. Mogle af den nederste Afdeling have kun læst Bibelhistorie.
- II El. Valles Lærebog 5te, 6te og 7de Cap. indtil Daabens Sacramente. Herslebs større Bibelhistorie, det gl. Testamente 4—8 Periode.
- III El. Fogtmans Lærebog 1 og 4 Cap. Herslebs større Bibelhistorie, det gl. Testamente.
- IV El. Øverste Part: Hele Fogtmans Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie og Lucas's Evangelium. Nederste Part: Fogtmans Lærebog 1—3 Cap. Herslebs Bibelhistorie, det gl. Testamente tilliggemed Udsigten over det gamle Testamentes Bøger. Lucas's Evangelium.

Geographie.

- I El. Nederste Afdeling: Ingerslevs mindre Lærebog fra Begyndelsen til England. Øverste Afdeling: Europa.
- II El. Efter samme Lærebog: Asien, Africa, America og Australien.
- III El. Efter Ingerslevs større Lærebog: den almindelige Indledning, samt fra Spanien til Africa.
- IV El. Efter samme Lærebog: Asien, Africa, America og Australien.

Historie.

- I El. Nederste Afdeling: Grundtvigs historiske Børnelærdom. Øverste Afdeling: Samme Bog, og Munthes fragmentariske Historie indtil Reformationen.
- II El. Grundtvigs Børnelærdom og Munthes fragmentariske Historie indtil den Franske Revolution.
- III El. Efter Røføds Udtog, Frankrigs, Tysklands og Englands Historie.
- IV El. Samme Lærebog fra Frankrig til Bogens Ende.

Mathematik.

- I Cl. Practisk Øvelse i de fire Regningsarter, med benævnte og ubenævnte, hele og brudne Tal samt Bogstavstørrelser.
- II Cl. Efter Bergs første Grunde i den almindelige Mathematik, Læren om Tal og almindelige Størrelser, de fire Regningsarter med hele og brudne Størrelser, Tals og Polynomers Delelighed. En Time ugentlig anvendt til praktisk Øvelse.
- III Cl. Samme Lærebog. De fire Regningsarter med Decimalbrøker og disses Forvandling til de oprindelige Brøker. Nene Ligningers Oplosning af 1ste Grad, samt Læren om Forhold og Proportioner. Øvelse i praktisk Regning. Bjørns Geometrie til § 90.
- IV Cl. Læren om Rødstørrelser, Quadrat- og Cubikrodens Uddragning, samt Ligningers Oplosning af anden Grad. Af Bjørns Geometrie fra § 90 til Enden samt det Foregaaende repeteret.

Naturhistorie.

- I Cl. Efter Krøgers Lærebog, Minerals og Planteriget. Thidse.
- I Cl. Øverste Part: Niises Lærebog til S. 110. Nederste Part: Hallagers Lærebog til S. 70.
- II Cl. Øverste Part: Hjorts Lærebog fra S. 91—166. Nederste Part: Niises Lærebog fra S. 91 til Enden. Begge Parter af Niises Lærebog lært udenad fra S. 18—35 samt fra S. 69—96. Hjorts Grammatik, det Vigtigste af Formlæren.
- III Cl. Hjorts Lærebog fra S. 91—181. Af Sammes Grammatik Formlæren.
- IV Cl. Af Hjorts Lærebog fra S. 375—482. Af Sammes Grammatik Formlæren. I denne og foregaaende Classe ere en Deel Timer anvendte til Stiløvelser.

Fransæ.

- I Cl. Nederste Part: Borring's Læsebog og Grammatik for Begyndere fra S. 1—42. Øverste Part: Af samme Læsebog fra S. 73—105. Et Par Blade ere læste udenad.
- II Cl. Samme Læsebog fra S. 98—121. 4 a 5 Blade læste udenad. Af Ingerslevs Materialier til at indøve den Franske Sproglære, læst fra S. 1—20.
- III Cl. Borring's Læsebog for Mellemclasser. Af Narrations læst: *Trait de bienfaisance de Paul et Virginie.* *Les deux frères.* *Le ventriloque.* *Sixte Qvint.* *Les roses de Mons. de Malesherbes.* Af Descriptions læst fra S. 151—185. Af Grammaire française à l'usages des Danois p. Borring er læst fra Begyndelsen til l'emploi du Subjonctif (med 'Indtagelse af Kjønsreglerne). Stiiløvelser efter Borring's Bog.
- IV Cl. De vanskeligste Afsnit af Borring's etude littéraire læste og oversatte. Af Contes moraux p. Borring: *Le portefeuille* og de 22 sidste Sider af l'apprenti. Af Grammaire française p. Borring er det Meste gjennemgaaet. Af Borring's franske Stiiløvelser ere en Deel skrevne og de tilsvarende Stykker mundtlig oversatte.

I Henseende til den ved Underviisningen i de forskellige Fag anvendte Methode, maa jeg, for at undgaa Gjenntagelse, henvise til den i forrige Aars Skoleesterretninger af enhver Lærer især meddeelte Fremstilling.

Skolens Bibliothek blev i Aaret 1841 forsøgt med 120 Numere, hvorunder tillige indbefattes Disputatser og Programmer. Ifølge den Kongelige Directions Skrivelse

af 20de Juli 1841 subscriberer Samme fra det nævnte Aars Ende ikke paa noget Værk til de lærde Skolers Bibliotheker, men Anskaffelsen af Vøger, for den i hvert Aar tilstaaede Sum, overlades til Rector efter Overlæg med de øvrige Lærere. Paa Forespørgsel af adskillige Rectorer, har den Kongl. Direction dog ved Circulaire af 16de April d. A. tilkjendegivet, at forsaavidt den hidtil for de lærde Skoler har subscriberet paa Værker og ikke-periodiske Skrifter, Kaarter, Tabeller, m. m., som endnu fortsættes, og hvoraf Skolerne fra den have modtaget det allerede Udkomne, vil den vedblive, at modtage og tilstille vedkommende Skoler de udkommende Fortsættelser. Saaledes modtager Aarhus Skole fremdeles:

Stephani Thesaurus lingvae Graecæ.

Saxo Grammaticus ed. Müller.

Verlauffs Historiske Antegnelser til Holbergs Lytspil.

Erslews Forfatterlexicon.

Sterms Statistiske og topographiske Beskrivelse af Åhhvn.

Beckers Verdenshistorie ved Niise.

Schous og Eschrichts Naturhistoriske Afbildninger.

De statistiske Tabeller.

De aarlige Budgetter for den Danske Stat.

Selmers Universitets Aarbog.

Mansas Landkaart.

Zypphens Tidens Strøm.

Ligeledes tilkjendegaves det ved Circulairskrivelse af 3te Mai d. A., at det fra den Danske historiske Forenings Bestyrelse udkommende historiske Tidsskrift fremdeles vil, ligesom det efterhaanden udkommer, blive Skolen tilsendt.

Derimod overlades det efter førstansvorte Circulairskrivelse til Skolen selv at subscribere paa Journaler og Tidsskrifter.

Med Hensyn til de ovennævnte Bestemmelser har den Kongelige Direction for Året 1842 bevilget Cathedralskolen Bibliothecket et Beløb af 150 kr foruden Bibliotheckets egne Revenuer, der bestaaer af 20 kr af det Rosenørn-Tellemansske Legat og 3 kr Renter af en Capital paa 75 kr Sølv.

Antallet af Bibliotheckets Bøger beløber sig nu til omtrent 4,150 Numere, men vil inden Skoleaarets Ende endnu have modtaget en Deel Forsigelser.

Det i forrige Åars Skolesterretninger omtalte Discipelbibliotheek, til hvilс første Indretning den Kongelige Direction bevilgede en Sum af 30 kr , og tillod, at der af Skolens Bibliotheek dertil maatte udtages nogle passende Skrifter, blev efter udstedt Indbydelse aabnet fort efter indeværende Skoleaars Begyndelse, og har siden været stadigt afbenyttet af Disciplene. Det Bidrag, som ydes af enhver Discipel er fastsat til 1 kr aarlig, der quartalsvis erlægges med 24 β til Skolens Kasserer, Hr. Fuldmægtig Nellemann, som velvillig har paataget sig Indcaßationen og Negnskabet. Dog erholde ogsaa nogle aldeles uformuende Disciple Adgang uden Betaling. Samlingen bestaaer nu af 160 Numere, af hvilс, 49 mest populære Reisebeskrivelser, ere udtagne af Skolebibliothecket, de øvrige ere kjøbte og nogle skjænkede *). De fleste ere af æsthetisk, historisk eller naturhistorisk Indhold, og en skreven Catalog er henlagt i Udlaaningsværelset. Man har anset det for rigtigst, at Negnskabet føres fra Januar til Januar og kan derfor her kun anføre Indtægter og Udgifter for October-qvartal 1841.

*) Bøger ere skjænkede af Hr. Adjunct Regind, Cand. Theol. Kold og nærværende Blades Udgiver.

Indtægter.

1. Af Skolekassen modtaget	30 $\text{z}\beta$
2. Disciplenes Contingenter for October:	
qvartal 1841	15 —
	45 $\text{z}\beta$

Udgifter.

1. Til Adjunct Nøgind for Bøger ind: kjøbte i Kjøbenhavn	40 $\text{z}\beta$
2. Til Bogbinder Vsg'h for Indbindinger	10 — 28 β
	50 $\text{z}\beta$ 28 β

Altsaa Underbalance 5 $\text{z}\beta$ 28 β

I indeværende Aar har Contingensten for hvert Qvarstal omrent beløbet sig til samme Sum, som i det nævnte, og saasnart en Regning fra afdøde Boghandler Bruuns Bøe kan erholdes og berigtiges, haaber man, at kunne forøge Bogsamlingen med adskillige nye Skrifter.

I det sidstforlæbne Skoleaar have Stipendier været tillagte følgende Disciple:

A. Af den almindelige Stipendiefond.

1. E. Knudsen	35 $\text{z}\beta$ Sølv.	
2. Chr. Rasmussen		
3. G. Richard	hver 20 $\text{z}\beta$ Sølv.	
4. C. Jørgensen		
5. J. Hyphoff		

B. Af det Rosenfrankske Legat.

1. Fr. Worsaae	16 $\text{z}\beta$ 72 β .
2. Chr. Thomsen	10 —
3. A. Kjerulff	10 —
4. M. Munsmann	10 —

C. Af det Davidenske Legat.

1. L. Maßen 10 kp

2. M. Lindhard 10 —

D. Af det Hertelske Legat.

1. Chr. Thomsen 2 kp 2. N. Warberg 1 kp 4 P 3. S. Winding 1 kp 1 P 13 β .

Til de offentlige Stipendier, som udredes af Stipendiefondsen, udnævner den Kongelige Direction efter Indstilling fra Rector. Til det Rosenkrantziske udnævner Bisroppen og Rector, hvilken Udnævnelse ratificeres af Stamherten til Rosenholm. Til det Davidenske og Hertelske udnævner Stiftsovrigheden.

Boruden de ovennævnte Stipendiater havde endnu Følgende fri Undervisning:

1 P. Funder. 2 M. Aasmussen. 3 H. Fons. 4 P. Naae. 5 J. Mollerup. 6 H. Langballc. 7 S. B. Munch. 8 Chr. Freiesleben. 9 M. Siegumfeldt. 10 J. Kjer. 11 H. Schytte. 12 J. Steenberg. 13 O. Jørgensen. 14 Th. Thygosen. 15 J. Lund. 16 H. Brendstrup. 17 N. Nellemann. 18 P. Nelleman.

Undervisning mod den lavere Betaling: H. Nielsen.

Af det Moltkeske Legat for Embedsmænds Sonner, hvortil Lehnsbesidderen af Grevskabet Vrengentved udnævner, vare de tvende denne Skole tillagte Portioner hver 40 kp tildeelte Disciplene H. Fons og M. S. Winding.

Det Foghske Legat 10 kp , hvortil Eieren af Nyomgaard denominerer, og som er bestemt til en eller to trængende Dimittender, som Neisepenge til Academiet, blev for isjor tillagt Dimittenden Th. Boggild. For indeværende Aar er endnu Ingen udnævnt.

Før Øvrigt finder jeg mig foranlediget til at gjentage, hvad jeg i Skoleefterretningerne for 1840 har bemærket, at ingen Udnævnelse til noget Stipendium, hvortil enten den Kongelige Direction eller Andre udnævne, være sig en-ten Pengestipendium eller fri Undervisning, gjælder for længere Tid end 1 Aar, og at ligesom Kun Dualighed, Flid og god Opførelsel gjør Disciplen værdig till at indstilles ders til, saaledes ville de modsatte Egenskaber medføre deres uundgaaelige Tab. Indstilling til at nyde Beneficier finder Sted umiddelbart efter den offentlige Examen, paa hvis Resultater, saavelsom paa Conduitlisten og paalidelige At-tester om Trang, Udnævnelsen maa grunde sig. De For-ældre derfor, som maatte ønske denne Understøttelse for deres Børn, anmodes derfor om, inden September Maaneds Udgang at indsende til Rector et skriftligt Forlangende, led- saget af Attest om deres Trang.

Skolens samtlige Indtægter have i Regnskabsaaret 1841 beløbet sig til	13,765 $\text{kr} \beta$	49½ β
Udgifterne have været	8,946 —	92 —

Altsaa Overskud 4,818 $\text{kr} \beta$ 53½ β

Af dette Overskud blev 4,008 $\text{kr} \beta$ 47 β indsendte til den almindelige Skolefond. Ogsaa maa det med Hensyn til Størrelsen af Udgiftssummen bemærkes, at Reparationer paa Skolens Bygninger i samme Aar medtoge 1,355 $\text{kr} \beta$ 62 β ligesom ogsaa at Skatter og Afgifter allene beløbe sig til 1,173 $\text{kr} \beta$ 46 β .

Om det indeværende Aars øconomiske Status kan na- turligvis nu Intet meddeles. Kun maa jeg tilføje, at den Kongelige Direction, efter Indstilling af Forstanderskabet, for nedenstaende Budgetsconti i 1842 har fastsat de ved

foede Summer, som det Maximum der ikke maa overskrides.

1. Til Bygningernes Vedligeholdelse	230	x ^ø
2. — Inventariets Vedligeholdelse	70	—
3. — Brændselsforsyneheder	160	—
4. — Velysningsforsyneheder	40	—
5. — forskjellige løbende og tilfældige Udgifter:		
a. Skoleopvarmning	84	x ^ø
b. Reengjøring	60	—
c. Porto, Protocoller og Skrivematerialer	60	—
d. Programmer og Skolehårtidelig:		
heder	100	—
e. Andre tilfældige Udgifter	200	—
		504 x ^ø

En extraordinair og uventet Udgift, som truer Skolen eller, rettere sagt, den almindelige Skolefond, hidrører fra den Skolen tilhørende Spørring Kirke, der nu er saa forfalden, at den maa nedbrydes til Grunden, og af ny opføres. Efter Sandsynlighed vil dette Arbeide neppe kunne udføres meget under 10,000 x^ø. Da denne Kirkes Besiddelse saaledes kommer det lærde Skolevæsen dyrt at staae, og istedet for, efter den Kongelige Givers Hensigt, at yde en Indtægt, ved Tabet af dens ovennævnte Capital vil paadrage Skolen en betydelig aarlig Udgift, der vel vil kunne beregnes omtrent til 280 x^ø, saalænge Kirken og Skolen staae, (Kirketienden indbringer nemlig c. 120 x^ø aarlig) fandt Udgiveren af disse Bladte sig foranlediget til at gjennemgaae de Papirer og Documenter i Cathedralskolen Archiv, som angaae det forrige Lectorats Gods, hvorunder Spørring Kirke henhører, for deraf om muligt at erfare, hvor indbringende denne Kirketiende har været for Skolen, og hvorvidt Forsommelse fra Autoriteternes Side i en tid:

ligere Periode har været Aarsag i Kirkebygningens totale Forfald. Paa disse Papirer, der dog ikke ere mange, og for en stor Deel bestaae i Concepter og Afskrifter, grunder sig nedenstaende Bidrag til Kirkens og Lectoratgodssets Historie. At ikke flere Oplysninger findes, synes at have en naturlig Grund deri, at Kirken saavel som Lectoratets hele Gods, hvilket siden skal vises, i en meget lang Periode, har været adskilt fra Skolen, og at Protocoller og Documenter i den Tid have været udleverede til dem, der i denne Mellemtid nøde Indtægterne. Om hvad heraf er tilbageleveret, da Godset igjen hjemfaldt til Skolen, finder jeg ingen Underretning. De her meddelede Oplysninger have Skoleforstanderne indsendt til den Kongelige Direction, i den Formening, at de muligt ved de om Kirkebygningens Øjenopførelse, og det lærde Skolevæsens Forpligtelse i denne Henseende stedfindende Forhandlinger, kunde være af nogen Vigtighed; og da jeg tør formode, at de heller ikke for Almeneheden ville være uden Interesse, skal jeg tillade mig i nærværende Indbrydelsesskrift, som det mest passende Sted, at meddele samme.

Sporring og Skjørring Kirketiender ere, efter en Fortegnelse over Narhuus Cathedralskoles Ejendomme og Indtægtskilder, affattet 1809 af daværende Skoleforstandere, af Kong Christian den 5te i Aaret 1688 skjænkede til Forberdring af Lectoratets Indtægter. Der tilføjes, at Gavebrevet dengang ikke havdes mellem Skolens Papirer, hvilket ogsaa ifolge det ovenstaende er sandsynligt. Imidlertid seer jeg af en Optegnelse, jeg for nogle Aar siden har gjort af en Jordebog over de Geistliges Gods, hvilken jeg den gang havde ihænde, at det virkelig maa have været i det ovennævnte Aar eller et af de næstforegaaende; og Saamenset er vist, at disse Kirketiender i Aaret 1684 ikke hørte til Lectoratet. Men ved Rescript af 3de Mai 1743 blev

af Kong Christian den 6te efter Lector E. Worms Død alle Lectoratets Indtægter ad interim henlagte til lige Deling mellem begge Secreterer ved det da oprettede Generalkirkeinspections-Collegium; men det bestemtes tillige, at samme Indtægter siden skulde deles mellem Rector og Conrector ved Aarhuus Cathedralskole, saasnart Nibe Lectorat blev ledigt, hvilket da skulde tilfælde bemeldte Secreterer. Imidlertid skulde Rector og Conrector i Aarhuus, som det synes, uden Godtgjørelse forrette Lectors Parkes. Nibe Lectorat blev snart ledigt, som det synes i Aaret 1745; men Kongen besluttede nu, at dets Indtægter i nogle Aar skulde anvendes, til at betale afdsøde Bisshop Anchersens publike Gjeld, og at Secretererne, indtil dette var skeet, skulde beholde Aarhuus Lectorats Indtægter. Men da Indtægterne af Nibe Lectorat ikke vare halvt saa store, som af det i Aarhuus, ansægte Secretererne om, at de maatte beholde det sidste, hvilket ogsaa ved Kongelig Resolution af 30te Juni 1745 blev dem tilstaaet, hvorimod Rector og Conrector henvistes til den Indtægt, som i Tiden kunde falde af Nibe Lectorat. Aar 1747 var Bisshop Anchersens Gjeld afbetaalt, og Nibe Lectorats Indkomster bleve i samme Aar deelte mellem Rector og Conrector i Aarhuus. Under 28de October 1791 ophævedes Generalkirkeinspections-Collegiet, og Lectoratets Indtægter hjemfaldt saaledes efter 48 Aars Forløb til Skolen, dog paa Vilkaar, at denne skulde udredes til den sidst afgaaede Secreteer, Justitsraad Bartholin en aarlig Pension af 1,200 $\text{z}\mathcal{S}$ og til hans Stervboe i sin Tid det tilkommende Maadsensaar med 600 $\text{z}\mathcal{S}$. Imidlertid sees af en Cancellieskrivelse af 14de Juni 1792 at Nibe Lectorats Indtægter fremdeles skulde tilhøre Rector og Conrector ved Aarhuus Cathedralskole, indtil den paa Aarhuus Lectorat hvilende Afgift ophørte. Nødvendigheden af denne Bestemmelse bliver indlysende, naar det bemærkes, at Lec-

foratets Indtægter fra 1ste Mai 1789 til sidste April 1790, Udgifterne frareguedes, udgjorde 1042 Rbd. 5 Mfl. 9½ s. og i næste Aar 1050 Rbd., altsaa omrent 150 Rbd. mindre end den Pension, der skulde udredes. Hvor mange Aar denne Byrde har hvilet paa Skolen, veed jeg ikke: derimod finder jeg, at efter dens Ophor en anden maa være traadt i dens Sted, thi ved Kgl. Rescript af 21de April 1803 blev det bestemt, at de 250 Rbd., som hidtil af Lectoratets Indtægter have været udredede til 5 danske Skoler i Aarhus, i 3 Aar endnu skulde vedblive at erlægges.

Hvorledes det er gaet Sporring Kirke i de 48 Aar, den tilligemed Lectoratet var adskilt fra Skolen, kan jeg af Mangel paa oplysende Documenter, ikke med fuld Bestemthed angive. At Omsorgen for Kirken ikke har været meget omhyggelig, synes dog af adskillige Omstændigheder at fremgaae. I Skolens Archiv forefindes en Afskrift af en Indstilling til Kongen fra Stiftssvrigheden, hvori denne anbefaler en Memorial fra Rector og Conrector ved Aarhuus Skole, hvilke tilbyde sig, at vedligeholde Sporring Kirke, naar samtlige Lectoratets Indtægter maatte blive dem tillagte. Afskriften er nden Datum, men streeven med Rector, siden Justitsraad Worms Haand. Heri hedder det, at samtlige Sognemænd tilligemed Sognepræsten skriftlig havde beklaget sig over Sporrings Kirkes store Brøfstældighed, da de ikke uden Frygt og Fare der kunde bivaae Gudstjenesten, og tilføjet, at Vedkommende ikke havde været at formaae, til at foranstalte den fornødne Reparation til Kirkens Vedligeholdelse.*). Stiftssvrigheden havde

*) Ut Vedkommende dog i andre Maader have viist en vis Tver, er kjendeligt. Under 25de Juli 1761 forlange Secretererne at vide, hvad der betaltes af Bonderne, naar Klokkerne ringedes for Brudefolk og Liig, hvad der betaltes for Jord paa Kirkegaarden, hvad der kom ind i Stole-

i deune Anledning ladet Kirken undersøge, og give angaaende dens tidligere saavelsom daværende Tilstand, følgende Underretning, der rigtignok viser, at Kong Christian d. 5tes Gave til Lectoratet oprindeligt ikke har haft synderligt Værd, hvis Kirken skulde havde været tilbørligt repareret. Allerede 1699 og 1702 var efrer de afholdte Kirkesyn Bygningen meget brøtfældig paa Tag og Muur, Hvælvingen og Muren var revnet, og et Stykke af Gavlen udskredet. De samme Hovedfejl truede nu end større Farlighed, og det syntes, at Grunden paa den ene Side var sjunket og havde foraarsaget Brøtfældigheden paa Muur' og Hvælvning. Denne Indstilling synes at være gjort henved Aaret 1750. Hvad der dengang er foretaget til Kirkens Istandsættelse, kan her ikke erfares, da den paa Tid ikke tilhørte Skolen. Kirkeinspections Secretaierne besørgede Lectoratets Anliggender ved en Commissionair, og jeg finder, at denne i en Deel Aar ved Vortforpagtningen af Kirkejorden overdrog

---

Stadepenge. Hertil svaredes naturligt, at Kirkerne paa Landet ikke havde saadanue Indtægter. Paa Spørgsmålet, hvad der blev af Taxlepengene, svares: Gud veed hvad Præsterne gjore dermed. Af samme Papir sees det ogsaa, at Lectorerne havde haft for Skik, at lade Huusmænd i 2 Miles Afstand komme ind til Byen „for at sauge Brænde og grave lidt i Haugen.“ Dette Hoveti var gaaet i Arv til Commissionairen, hvem dog ikke fandt sin Regning ved, da Lectorerne havde vænnet Bonderne til alt for godt Tractement med Mad, Brændeviin og gammelt Skl., hvilken Slags sal. Lector E. Worm havde saa renommeret, at det blev kaldet Aarhuus latinske Skl.“ Endvidere sees ogsaa af samme Commissionairs Svar, at man nu „for større Accuratesses Skyld“ havde begyndt i hvert Fæstebrev at bestemme arbeidsdage og Reiser „og det paa en determineret Maade, som ellers mangler i alle Fæste breve og er et pium desiderium, hvorefter Bonderne i hele Landet skulle heftigere end Kreaturerne under Taget.“

Opsynet med Kirkens Bygninger til Kromanden i Spørring.

Da Lectoratet i Aaret 1791 var hjemfaldet til Skolen paa de ovennævnte Vilkaar, var Kirkeus Bygning i en maadelig Forsfatning. Da dens ogl alle Lectoratets Indtægter opslugtes af den omtalte Pension, har man vel saa godtsom Intet kunnet gjøre for dens Bedligeholdelse. Formodentlig har Lectoratets Gods i denne Periode staet under Stiftssovrigedens umiddelbare Bestyrelse, da det først fra 1799 af igjen findes anført i Skolens Regnskaber: I Aaret 1802 havde nogle Grundstene skudt sig, Hvelvingerne vare revnede, Træværket forraadnet og 1000 nye Tagsteen skulde oplægges. Maar disse ere komne istedetfor Blytavlerne vides ikke; men 1702 var den endnu takt med Bly. Reparationsomkostningen beløb sig i 1802 til 323 Rbd., hvilken Sum dog aabenbart ikke har været tilstrækkelig, til at give Kirken en grundig Forbedring. Som en Følge deraf har den i de sideu forløbne Aar hørt snart een, snart en anden Brøft; men de foretagne partielle Reparationer kunde kun ansees som Palliativer, der ei kunde afværge denne skræbelige og, som det synes, fra først af slet opførte Bygnings totale Forsald. I Aaret 1840 blev paa Aarhus Raadstue afholdt Elicitation over nogle Reparationer efter det af Provsten optagne Syn, og Arbeidet blev paa Autoriteternes nærmere Approbation tilslaaet en Mand i Spørring for 62 Rbd.; men før endnu Indstilling derom kunde gjøres, indtraf fra Provsten Underretning om, at Brøftfældigheden var bleven meget større end den angivne. Et nyt Overslag blev da gjort; men efterhaanden kom nu Kirkens store Brøftfældighed for Dagen. Man fandt nu, at den hele nordre Muur maatte nedbrydes, hvorved Nedtagelsen af Hvelvingerne ansaaes for nødvendig, og Arbeidet maatte atter udsettes. I Aaret 1841 assendte den Kongelige Direction Conducteur Thielemann for at undersøge

Kirkens Tilstand. Hans Erklæring, gik ud paa, at den nordre Muur skulde nedbrydes, men han formeente, at Hvelvingen imidlertid kunde affstives. Under 21 September s. A. tilkjendegav den Kongelige Direction gjennem Stiftssovrig-heden Forstanderskabet, at H. Maj. Kongen havde resolvoret, at Reparationen skulde udføres for en Summa af 1495 Nbd. 32 f. men at Arbeidet paa Grund af den fremrykkede Aarstid skulde udsættes til Foraaret 1842. Dog alerede i Marts d. A. blev Forstanderskabet af H. H. Provst Magnussen underrettet om, at Kirken var saa brøbstændig, at ingen Gudstjeneste mere uden Fare der kunde holdes. Muurmesterne Lund og Preis, som efter Forstanderskabets Anmodning ufortøvet begave sig dit, erklærede nu, at ingen Reparation var mulig, da saavel den sondre som nordre Muur var yderst brøbstændig, men at Kirken aldeles maatte ombygges, hvilken Erklæring af Conducteur Thielemann, der i April undersøgte Kirken, aldeles blev bekræftet.

Af de her meddeelte, i hvorvel ingenlunde fuldstændige Oplysninger, synes dog Saameget at fremgaae, at denne Kirketiende i de forløbne Aar langtfra ikke har ydet det lærde Skolevæsen den Fordeel, som var den Kongelige Ga- ves første Piemeed, og at den, naar Kirken paa Skoleson- dans Bekostning af ny skal opbygges, vil medføre et Tab, der af dens Revenuer aldrig vil kunne erstattes. Overskudet fra Kirkens aarlige Fornødenheder, kan nemlig som sagt, ikke anslaaes høiere end c. 120 Nbd., og Saameget som Renterne af den Capital der medgaaer til dens Gjenopbyggelse, ud- gjør, vil den koste aarlig, saalænge den og Skolen staae. Det vil, som jeg formoder, tillige være klart, at Bygnin- gens Forsald ikke hidrører fra den Periode, den har været i Skolens Besiddelse, og at den ikke med Rette kan tilskri- ves nogen Forsommelse fra de Autoriteters Side, som paa Skolens Begne have bestyret dens Eiendomme.

Endnu staaer det tilbage, paa disse Bladet at meddele en kort Underretning om en Forsøgelse af Classernes Antal saavel som af Lærerpersonalet, hvilken ved den Kongelige Directions Foranstaltung fra Begyndelsen af næste Skoleaar vil finde Sted.

En betydelig Hindring for Disciplenes Fremgang maa uden Tvivl søges i den hos os hidtil bestaaende Indretning, at alle Classer ere toaarige, saa at Disciple, der have gjort meget forskjellig Fremgang, skulle undervises sammen. I de øverste Classer er denne Ubequemmelighed af flere Grunde mindre følelig, og Nødvendigheden vil vel altid byde, at deres tvende Afdelinger undervises under Eet. I de nederste Classer derimod er Savuet større. Maar i nederste Classe Disciple, der endnu ingen Latin have læst, skulle undervises med dem, der allerede eet Aar deri ere underviste; naar i 2den Classe den nederste Afdeling skal lære det græske Alphabet, medens den øverste skal tyde en græsk Læsebog, da er det aabenbart, at de deelte Timer ikke slaae til, og at Undervisningen ikke kan blive, som den bør. Det Samme gjælder i større eller mindre Grad om flere Undervisningsfag. I det Piemeed, om muligt, at faae denne Mangel afhjulpen, indgav Udgiveren i Foraaret et underdanigst Forslag til den Kongelige Direction, om at faae for det Første en ny Classe oprettet, eller nuværende første Classe inddelt i 2 eetaarige, ligesom ogsaa at der i nogle af de af Lærerne beboede Værelser, mod Godtgjørelse til Vedkommende, maatte indrettes to ny Læsesærelser, hooraf dog for det Første kun det ene skulde tages i Brug. Omendfjsudt den Kongelige Direction ikke forinden knude bevilge den foreslagne Indretning af Værelserne, har den dog, efter senere derom givet Indstilling, bevilget, at den nederste Classe fra næste Skoleaars Begyndelse af maa deles, og dens nederste Afdeling mod Godtgjørelse til

een af Lærerne, midlertidigen undervises i de denne tilhørende Værelser, der ved en Dør kunne sættes i Forbindelse med Skolen, ligesom ogsaa, at de nødvendige Bænke og Pulte maa anskaffes. Da det herved forsøgede Antal af Undervisningstimmer ikke kunde bestrides ved det hidtilværende Lærerpersonale, har den kgl. Direction fremdeles bevilget at en ny Lærer maa ansættes, og under 3de d. M. constitueret Cand. Theol. Niels Hanssen til Lærer ved Skolen.

En forelsbig Plan ttl Lærefagernes og Timernes Fordeeling er vel lagt, og har været indsendt til den Kongelige Direction; men Lectionstabellen har, inden Sagens endelige Afgjørelse og den ny Lærers Ansættelse, ikke funnet uds arbeides. Saameget kan derfor kun tilføies, at Undervisningen i det tydiske Sprog bliver overdraget til den nye Lærer, der er samme fuldkommen mægtig, ligesom ogsaa at der, for at gjøre Undervisningen i det græske Sprog i 2den Classe mere frugtbringende, vil blive truffet den 2ndes retning, at enhver Afdeling af Classen i dette Tag bliver undervist for sig selv. Dette vil skee derved, at den øverste Afdelings Skoletid om Formiddagen bliver fra Kl. 8—12, den nederstes derimod fra Kl. 9—1. Den græske Undervisning henlægges da for øverste Afdeling til 4 Timer fra 8—9; og for nederste Afdeling til 3 Timer fra 12—1.

* * *   * * *   * * *

Efterat Skolen saaledes har aflagt Regnskab for sin Virksomhed i det sidst forløbne År, kunne dens Lærere vel ikke undlade at kaste et Blik tilbage, og forelægge dem selv de alvorlige Spørgsmaal: Hvad have vi udrettet? Kunne vi med Glæde tænke os den tilbagelagte Tid som velanvendt, eller maa vi med Smerte tilstage, at vi i mange Maader, have ladet vore Medborgeres retsfærdige Forderinger uopfyldt.

te? Vi maatte satte os lykkelige, om vi kunde besvare disse Spørgsmaal paa en for os selv og vore Medkorgere aldeles tilfredsstillende Maade; men saadan Lykke blev ikke givet Mennesket, der saavel i sit Indre, som i den omgivende Verden, saavel i de Kræfter, hvormed han skal virke, som i det Stof han skal bearbeide, finder mægtige Hindringer, hvilke hau vel skal fræbe at bekæmpe, men som dog alt for ofte vise ham, hvor indskrænket og afhængig han er. Saa vist som nu denne Erfjendelse maa være begründet i Enhvers egen Ersaring, saa sandt er det dog tillige, at Ingen derfor bør tage Modet; thi vistnok er det saare godt, at Enhver for alle sine Bestræbelser sætter sig et højt Maal for Nine, et Fuldkommenhedens Ideal, for hvis Opmaaelse han skal anstrenge alle sine Kræfter; men det er dog kun sygelig Overspændthed, kun Misskjendelse af Menskehedens almindelige Vilkaar, der fuer Mandens Mod og lammer hans Kraft, naar han seer, at han ikke kan udrette Alt, hvad han vil; naar undertiden mislykkede, eller kun halvtlykkede Bestræbelser overbevise ham om hans Kræters Indskrænkning, og de modende Hindringers Uovervindelighed. Kan han kun trøste sig med, at han har villet og alvorligt bestrebt sig for, at udrette det Gode, da bør han i sin egen Bevidsthed finde Noe, til at fortsætte sin Gjerning, og tør vel haabe, at billigt dømmende, de samme Indskrænkninger som han, underkastede Medmennesker, ikke ville bryde Staven over hans Færd.

Ligesom dette gjelder om Manden i enhver Livsstilling, saaledes vil det neppe med større Ret kunne anvendes paa Nogen end paa Skolemanden, og Ingen behøver mere end han, ved Tilbageblifiket paa den svundne Tid, at kunne anstille saadanne Betragtninger, der kunne yde ham Trost for de forbinalgne og Haab for de kommende Dage. Hans Gjerning er nemlig af den Art, at den fræver nafbrudt

Anspændelse af Landens bedste Kræfter, Noe i Sindet og et godt Forraad af Liv og Fyrighed. Men uden at tale om, at Frugterne af hans Bestræbelser ofte synes aldeles at forsvinde, formedelst deres Slovhed eller Ulyst, han skal veilede, kunne de kun sjeldent aabenlyst lægges for Dagen, og lade sig ikke beregne efter Maal og Tal. Vel kunde det synes, som Læreren ved de lærde Skoler i den Prøve, hans Dimittender ved Universitetet underkastes, netop har en saadan Maalestok; men hvor upaalidelig denne er, og efter sin Natur maa være, er vel almindelig erkjendt. Evertimod vil denne Examens Udfald udsætte ham for mangen ubillig Bedømmelse; og selv da naar den Character, der tildeles de unge Mennesker, — hvad den vel i de fleste Tilfælde gjør, — svarer til deres virkelige Duelighed, vil den være utilstrækkelig til der paa at begrunde en retfærdig Dom over Lærerens Virksomhed. Med jo større Izver og Dygtighed Lærerne rygte des res Kald, desto dygtigere Dimittender ville de vel ofte kunne fremstille til Examen artium; men netop ved den samme Pligtopfyldelse ville de ogsaa komme til at fremstille en Deel middelmaadige. Den sidste Paastand seer vel noget paradox ud, men indeholder dog, om jeg ikke feiler, ubestridelig Sandhed, Mellem de Børn, der af deres Forældre bestemmes til Studeringer, ere kun nogle faa hosit begavede; Mængden hører til Middelstagset og nogle ere uduelige. De sidste skal Skolen, saasnart den har overbevist sig om deres Mangel paa Anlæg, see til at stille sig ved ad den lovlige Wei; men dette gjelder ingenlunde om de mindre Begavede. Tilsidesætte imidlertid Lærerne disse, søger de ikke ved alle passende Midler at bringe de Dorne og For sommelige fremad, da ville endnu Mange, der langtsra ikke ere uduelige, af sig selv falde fra paa Halvveien, og komme saaledes ikke til ved Examen artium at gjøre Skolen

enten Ære eller Skam. Om hvad der saaledes kan skee, kan jeg tale af egen Erfaring, som den, der har frequentezret Aarhus Skole i Tidssrummet fra 1800—6. Dengang kunde rigtignok, uagtet enkelte Læreres agtværdige Bestræbelser, enhver Discipel, som vilde, gaae sin egen sjæve Gang; men den første i Regelen ikke til Universitetet. At dette maatte være saa, kan ikke undre Nogen, som kjender den Tids Skoleelendighed paa mange Steder. Men nu er det dog vist, at Læreren bør stræbe at opfylde sine Pligter mod alle Disciplene. Den mindre Begavede maa veiledes og understøttes, den Dovne og Forsommelige maa vækkes og fremdrives og holdes i Stande, og der maa ikke undes ham No, til at lægge sig paa den lade Side. Men naar nu Lærerne saaledes med al Anstrengelse have bragt det saavidt de kunne, naar saadanne Disciple endelig have opnaaet en saadan Uddannelse, at de kunne dimitteres til Universitetet, erholde de ved examen artium et farveligt Haud ill. Det er dog vel udenfor al Twivl, at Lærerne her have opfyldt den Pligt, de skyldte deres Embeder, og de Fædre, der have betroet dem deres Børns Undervisning; men den Ære og Tak, der hersor bliver dem til Deel, skulle de sjeldent rose sig af. Dog for Ære og Tak bør de heller ikke arbeide, og behove det ei heller, hvis de have lært i deres egen Bevidsthed at sæge deres bedste Løn.

Hvad denne Skole angaaer, da kunne vi ikke Andet end erkjende, at vi blandt vore Disciple have ikke saa velbegavede Ynglinge og Børn, som ved deres Flid, Fremgang og sædelige Vandel komme deres Læres Bestræbelser imøde; men vi kunne heller ikke nøgte, at vi ogsaa have en Deel, som, skjøndt ingenlunde saa uduelige, at de med Grund kunne henvises til andre Sysler, dog ere af et noget langtsomt Nemme, ligesom ogsaa Nogle i Alarets Løb have viist sig dogne og forsommelige, uden at de give Advarsler endnu

tilstrækkeligen have frugtet. Denne Mangel paa Arbeid: somhed, der, i hvor ubehagelig den end er for Lærerne, dog omsider vil falde haardest paa de Paagjeldende selv, vil vel altid i større eller mindre Grad finde Sted i enhver no: genlunde talrig Skole; men paa at bekæmpe dette Uvæsen, maa Lærernes forenede Bestræbelser være henrettede, og de: res Arbeide i denne Henseende vil saameget bedre lykkes dem; naar Forældrene, i hvis Interesse det dog allermest er, stedse ville række dem en hjelpsom Haand. Ved de maa: nedlige Charakterer og de i Charakteerbøgerne vedfsiede Be: mærkninger ville de stedse kunne komme til Kundskab om, hvorledes Sagerne staae, og det vil altid være en gavnlig Spore for den Unge, naar han med Vished veed, at de meddeelte Vidnesbyrd ville blive lagte alvorligt paa Hjerte. Jeg maa ved denne Leilighed gjøre den Bemærkning, at udenbyes, i længere Frastand, boende Fædre, der kun i Fe: rien selv kunne tage deres Sonners Charakteerbøger i Die: syn, vilde gjøre vel i, at formaae en eller anden i Byen boende Videnskabsmand til at besørge den maanedlige Paas: tegning, hvilket ogsaa gjælder om Mødre, der ere Enker, og ikke selv troe, at kunne bedømme, hvorvidt Disciplen efter de givne Vidnesbyrd har gjort sin Pligt eller ikke.

Een Hindring for Disciplenes Fremgang kan jeg ved denne Leilighed ikke lade ubersørt, en Hindring, som skjøndt den har sin Rod i Ungdommens almindelige Tilbøjelighed, dog mere til een Tid end til en anden kan finde Næring. Jeg mener herved det i vor Tid fremherskende Hang til at deeltage i en Mængde af Forlystelser, som Fortiden ikke i den Grad har kjendt. Til at tilfredsstille denne Lyst frem: byder der sig for Ungdommen i de nogenledes folkerige Byer mangfoldig Anledning; men dersom ikke Ungdommens Til: bøjelighed i denne Retning holdes inden bestemte Grænser, da seer det set ud med Studeringerne. Skuespil, Baller

og andre saadanne Lyftigheder, kunne være gavnlige, som
Opmuntringer, naar en Friheds-Dag eller Eftermiddag sætter
Disciplen i Stand til, desuagtet at besørge sit Arbeide;
men skulle saadanne Fornsielser flere Gange hver Uge ny-
des, ville de sorgelige Folger, snart vise sig. Døstoværr
indskrænke disse sig ikke blot til Skoletiden, men vise uden
Evil øste deres fordærvelige Virksomhed gjennem det hele
følgende Liv.

Bed den forestaaende Hovedexamen i Narhuis Cathe:
dralskole foretages de mundtlige og skriftlige Prover i føl:
gende Orden:

Formiddag (9—1.)

Eftermiddag (3—7.)

Tirsdagen den 13de September.

IV Cl. Latin. III Cl. Religion.
I Cl. Naturhistorie N. V. IV Cl. Latinſk Stiil.

Onsdagen den 14de.

IV Cl. Religion og N. Test. IV Cl. Historie og Geographi.
I Cl. Arithmetik (skriftl.) III Cl. Dansk Stiil.

Torsdagen den 15de.

IV Cl. Græſſ. II Cl. Religion.
III Cl. Latinſk Stiil. IV Cl. Latinſk Oversættelse.

Fredagen den 16de.

IV Cl. Arithmetik. IV Cl. Hebraisk (3—5.)
II og I Cl. Latinſke Exemplar. II Cl. Dansk (5—7.)

Freitag den 17de.

IV Cl. Geometrie. IV Cl. Tysk (3—5.)
II Cl. Dansk Stiil. I Cl. Religion (5—7.)

Mandagen den 19de.

III Cl. Græſſ. IV Cl. Frans (3—6.)
IV Cl. Dansk Stiil. I Cl. Dansk Dictamen.
6—7 Sang.

Tirsdagen den 20de.

III Cl. Geometrie. III Cl. Historie og Geographi.
II Cl. Latin N. V.

Onsdagen den 21de.

III Cl. Latin. II Cl. Arithmetik.
I Cl. Latin N. V. III Cl. Frans Stiil.

Torsdagen den 22de.

III Cl. Arithmetik. II Cl. Frans (3—5.)
I Cl. Latin N. V. 5—6. Hele Skolen Gymnastik.

Fredagen den 23de.

II Cl. Græſſ. III Cl. Tysk.
I Cl. Dansk N. V. II Cl. Historie og Geographi.

Lördagen den 24de.

I Cl. Historie og Geographi. III Cl. Fransk.

Onsdagen den 28de om Formiddagen Kl. 9 begynder
Prøven over de Unge, som ere anmeldte til Optagelse i
Skolen.

Bogstaverne N. V. betegne ved de Dage, paa hvilke
to Classer til samme Tid examineres, „Nederste Værelse.“

Disciplenes Forældre og Børger, saavelsom Enhver, der
interesserer sig for Skolen og dens Virksomhed, indbydes
herved til, saa ofte deres Forretninger tillade det, at bære
de mundtlige Prøver med deres Mærværelse.

Aarhuus, den 6te September 1842.

H. H. Blache.

